

УДК 05.93:005.591.6

І. І. Вініченко,

д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9527-1625>

О. В. Ткаліч,

к. е. н., доцентка кафедри економіки,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0783-8020>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.24.37

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

I. Vinichenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Economics,

Dnipro State Agrarian and Economic University

O. Tkach,

PhD in Economics, Associate Professor, Dnipro State Agrarian and Economic University

INNOVATIVE APPROACHES TO ANTI-CRISIS MANAGEMENT IN AGRICULTURAL ENTERPRISES IN CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY

У сучасних умовах економічної нестабільності питання антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах набуває особливої актуальності, адже аграрний сектор є одним із ключових чинників забезпечення продовольчої безпеки держави та стабільності соціально-економічного розвитку. Постійні коливання ринкових цін, зміни кліматичних умов, геополітичні ризики та обмежений доступ до фінансових ресурсів формують середовище, у якому традиційні методи управління втрачають ефективність. Саме тому виникає потреба у впровадженні інноваційних підходів, здатних забезпечити гнучкість, адаптивність та стійкість аграрних підприємств до кризових явищ. У статті розглядаються концептуальні засади інноваційного антикризового управління, що базуються на інтеграції сучасних технологій, цифрових інструментів та нових організаційних моделей. Особлива увага приділяється використанню систем моніторингу та прогнозування ризиків, які дозволяють своєчасно ідентифікувати загрози та розробляти превентивні заходи. Важливим аспектом є впровадження цифрових платформ для управління виробничими процесами, що забезпечують оперативний доступ до даних, аналітику та можливість швидкого прийняття управлінських рішень. Окремо акцентується роль інноваційних фінансових інструментів, таких як аграрні розписки, страхові програми та краудфандингові механізми, які сприяють диверсифікації джерел фінансування та зниженню залежності від традиційних кредитних ресурсів. У статті також аналізується значення організаційних інновацій, зокрема впровадження гнучких структур управління, розвитку партнерських мереж та кластерних об'єднань, що дозволяють підприємствам ефективніше використовувати ресурси та адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Автори підкреслюють, що інноваційні підходи до антикризового управління повинні враховувати соціальний вимір, адже стійкість аграрних підприємств залежить не лише від економічних показників, а й від рівня довіри працівників, місцевих громад та споживачів. Важливим є формування корпоративної культури, орієнтованої на інновації, навчання персоналу та розвиток лідерських компетенцій, що забезпечує здатність колективу діяти ефективно в умовах невизначеності. У роботі доводиться, що інноваційні підходи до антикризового управління у сільському господарстві є не лише інструментом подолання кризових явищ, але й стратегічним напрямом розвитку, який відкриває нові можливості для підвищення конкурентоспроможності підприємств, розширення ринків збуту та інтеграції у глобальні економічні процеси. Таким чином, запропоновані концепції та практичні рекомендації можуть стати основою для формування ефективної системи управління, здатної забезпечити довгострокову стійкість аграрного сектору в умовах постійних викликів та загроз.

In the context of global economic instability, agricultural enterprises face unprecedented challenges that require the development and implementation of innovative approaches to anti-crisis management. The agricultural sector, being highly dependent on external factors such as climate fluctuations, market volatility, geopolitical risks, and limited access to financial resources, demands flexible and adaptive strategies capable of ensuring resilience and sustainability. Traditional management practices often prove insufficient in addressing the complexity of modern crises, which are characterized by multidimensional impacts and rapid dynamics. Therefore, innovative anti-crisis management becomes a strategic necessity, integrating technological, organizational, and financial innovations into a holistic system of decision-making. The article explores the conceptual foundations of such approaches, emphasizing the role of digital technologies, predictive analytics, and integrated monitoring systems that enable early identification of risks and timely preventive measures. Particular attention is paid to the use of digital platforms for managing production processes, which provide real-time data, enhance transparency, and support rapid managerial responses. Financial innovations, including agricultural receipts, insurance mechanisms, and alternative funding models, are highlighted as essential tools for diversifying financial flows and reducing dependence on traditional credit institutions. Organizational innovations, such as flexible management structures, cluster cooperation, and partnership networks, are analyzed as effective mechanisms for resource optimization and adaptation to external shocks. The social dimension of anti-crisis management is also considered, as the stability of agricultural enterprises depends not only on economic indicators but also on trust among employees, local communities, and consumers. Building an innovation-oriented corporate culture, investing in staff training, and fostering leadership competencies are presented as key factors in strengthening organizational resilience. The article argues that innovative approaches to anti-crisis management in agriculture are not limited to overcoming crises but also serve as a strategic direction for long-term development, competitiveness, and integration into global economic processes. By combining technological progress, financial diversification, and organizational transformation, agricultural enterprises can create sustainable systems capable of withstanding instability while opening new opportunities for growth and modernization.

Ключові слова: антикризове управління, аграрний бізнес, інновації, ризик-менеджмент, економічна нестабільність.

Key words: Anti-crisis management, agribusiness, innovations, risk management, economic instability.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні умови економічної нестабільності, що характеризуються високим рівнем невизначеності, коливаннями ринкових цін, зростанням виробничих витрат та впливом глобальних кризових явищ, створюють серйозні виклики для функціонування та розвитку сільськогосподарських підприємств. Традиційні методи управління, які орієнтуються на стабільність та прогнозованість зовнішнього середовища, виявляються недостатньо ефективними у ситуаціях, коли підприємства стикаються з багатфакторними ризиками та швидкими змінами кон'юнктури. Це зумовлює необхідність пошуку нових підходів до антикризового управління, які б забезпечували гнучкість, адаптивність та здатність аграрних структур до швидкого реагування на виклики.

Проблема полягає у відсутності комплексної системи інноваційних механізмів антикризового управління, що враховували б специфіку аграрного сектору та поєднували технологічні, фінансові й організаційні інструменти. В умовах економічної нестабільності особливої ваги набуває питання формування стратегій, які дозволяють не лише мінімізувати негативні наслідки кризових явищ, але й використовувати їх як можливості для модернізації та підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями полягає у тому, що дослідження інноваційних підходів до антикризового управління сприяє розвитку теоретичних основ менеджменту в аграрній сфері, формуванню нових моделей управління ризиками та розробці практичних рекомендацій для керівників підприємств. Наукова значущість проблеми визначається потребою у поглибленому

аналізі інструментів цифровізації, фінансових інновацій та організаційних трансформацій, які можуть стати основою для створення ефективної системи антикризового управління. Практична важливість полягає у можливості застосування результатів дослідження для підвищення стійкості аграрних підприємств, забезпечення продовольчої безпеки та стабільності економіки в цілому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням антикризового управління сільськогосподарськими підприємствами присвячено багато наукових досліджень як українських, так і іноземних дослідників. Зокрема, розглядається вдосконалення системи антикризового управління підприємств агробізнесу з акцентом на маркетингові інструменти та антикризові маркетингові рішення. Автори досліджують, як застосування комплексних маркетингових підходів дозволяє підвищити ефективність управління кризовими ситуаціями, оптимізувати взаємодію з ринком та забезпечити стабільність фінансово-господарської діяльності підприємств у нестабільних економічних умовах. Головач К. С., Головач О. П. та Трофімчук О. Л. (2020) у своїх наукових роботах аналізують конкретні антикризові заходи та механізми їх реалізації в сільськогосподарських підприємствах. Автори досліджують, які стратегії та управлінські рішення використовуються для мінімізації ризиків, підвищення стійкості господарств до зовнішніх і внутрішніх загроз, а також як структуровано організувати процес антикризового управління для забезпечення оперативного реагування на критичні ситуації [1]. Наукові праці Запші Г. М., Лівінського А. І. та Телічка Н. О. (2025) присвячені механізму антикризового управління фінансовою діяльністю аграрних підприємств в умовах інституційних трансформацій. Автори досліджують вплив змін у законодавчій та регуляторній базі на фінансову стійкість підприємств, аналізують інструменти контролю, планування та оптимізації фінансових потоків, а також оцінюють ефективність управлінських рішень у забезпеченні стабільності та мінімізації фінансових ризиків [2]. Нехай В., Трусова Н., Кукіна Н. та Беззубко Б. (2025) у своїх наукових доробках досліджують антикризове управління як детермінанту розвитку організаційно-економічного потенціалу підприємств агробізнесу з використанням технологій блокчейн. Автори аналізують можливості застосування децентралізованих цифрових технологій для

підвищення прозорості операцій, покращення контролю над ресурсами та фінансовими потоками, оптимізації управлінських процесів і зміцнення стійкості підприємств у складних економічних умовах [3]. Незважаючи на вагомий внесок науковців у дослідження антикризового управління, питання інноваційних підходів до антикризового управління сільськогосподарськими підприємствами залишається актуальним на сьогоднішній день і потребує подальшого детального дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є обґрунтування та систематизація інноваційних підходів до антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах в умовах економічної нестабільності, а також визначення їхнього впливу на підвищення стійкості та конкурентоспроможності аграрного сектору. Завдання дослідження полягає у розкритті теоретичних засад антикризового управління, аналізі сучасних викликів та ризиків, що постають перед аграрними підприємствами, і пошуку ефективних інструментів для їх подолання. Особлива увага приділяється вивченню можливостей цифровізації управлінських процесів, використанню інноваційних фінансових механізмів та впровадженню гнучких організаційних моделей, які дозволяють адаптуватися до швидких змін зовнішнього середовища. У межах поставленої мети стаття спрямована на формування практичних рекомендацій щодо інтеграції інноваційних рішень у систему антикризового управління, що забезпечить не лише мінімізацію негативних наслідків кризових явищ, але й створить умови для довгострокового розвитку та модернізації аграрних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний розвиток аграрного сектору України відбувається в умовах зростаючої економічної нестабільності, що проявляється у коливаннях макроекономічних показників, порушенні логістичних ланцюгів, нестабільності валютного ринку та підвищенні ресурсної залежності виробництва. Сільськогосподарські підприємства, будучи однією з ключових складових національної економіки, особливо чутливо реагують на зовнішні та внутрішні кризові фактори, що зумовлює потребу у формуванні нових підходів до забезпечення їх стійкості та конкурентоспроможності.

Економічне середовище істотно впливає на діяльність сільськогосподарських підприємств,

Рис. 1. Вплив економічного середовища на інноваційний розвиток аграрного сектору України

Джерело: сформовано на основі [4].

а також визначає траєкторію інноваційного розвитку аграрного сектору України, формуючи як стимули, так і бар'єри для впровадження інноваційних технологій. Зміни глобальної кон'юнктури аграрних ринків впливають на готовність підприємств ризикувати та експериментувати з новими підходами: коливання цін на продукцію формує нестабільність доходів, що спричиняє зниження можливостей для довгострокових інноваційних інвестицій. Крім того, логістичні обмеження та перебої в експорті, характерні для аграрного сектору в періоди криз, ускладнюють впровадження цифрових систем управління постачаннями, а результатом стає зростання витрат і зниження ефективності бізнес-процесів (рис. 1).

Державна політика та інституційна підтримка істотно формують потенціал галузі до інновацій. Коли інструменти підтримки нестабільні або недостатні, виникає обмеженість стимулів до цифровізації, що веде до повільного поширення технологій точного землероб-

ства, автоматизації та смарт-обладнання. Не менш важливим є вплив рівня конкуренції та ринкової відкритості, адже в умовах слабкої конкуренції підприємства мають менше мотивів підвищувати ефективність через інновації; це спричиняє низький темп технологічного оновлення та відставання від міжнародних стандартів [5].

Значне коливання макроекономічних показників створює ситуацію, у якій інфляція та нестабільність валютного курсу обмежують можливість підприємств інвестувати у новітнє обладнання та цифрові рішення, що призводить до зростання вартості технологічного оновлення та зниження інвестиційної активності (рис. 2). Одночасно нестабільність фінансового ринку та обмежений доступ до кредитних ресурсів унеможливають реалізацію інноваційних проєктів серед малих і середніх фермерів, тоді як наслідком цього стає гальмування модернізації виробництва та збереження низької технічної оснащеності господарств [6].

У таких умовах традиційні методи антикризового управління втрачають ефективність, оскільки не враховують швидкості змін економічного середовища та складності загроз, які постають перед аграрним виробництвом. Зростає необхідність у впровадженні інноваційних підходів, здатних забезпечити адаптивність, гнучкість та проактивність управлінських рішень. Інновації стають ключовим чинником стабілізації діяльності підприємств, адже дозволяють оптимізувати ресурси, зменшити ризи-

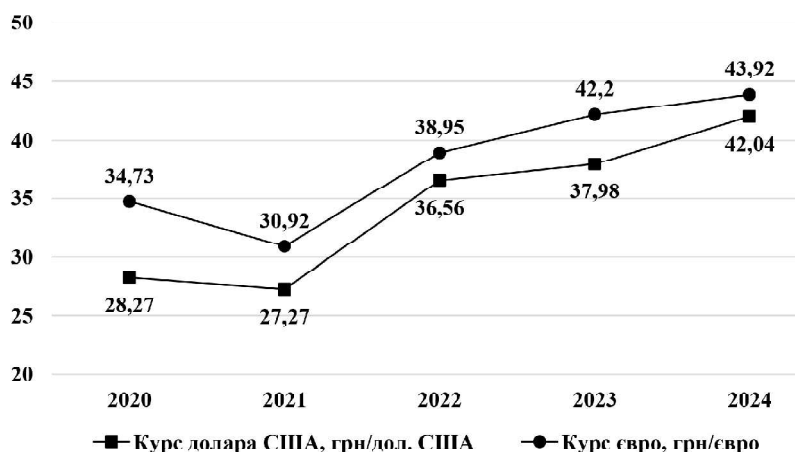

Рис. 2. Динаміка валютного курсу Національного банку України за 2020–2024 роки

Джерело: сформовано на основі [6].

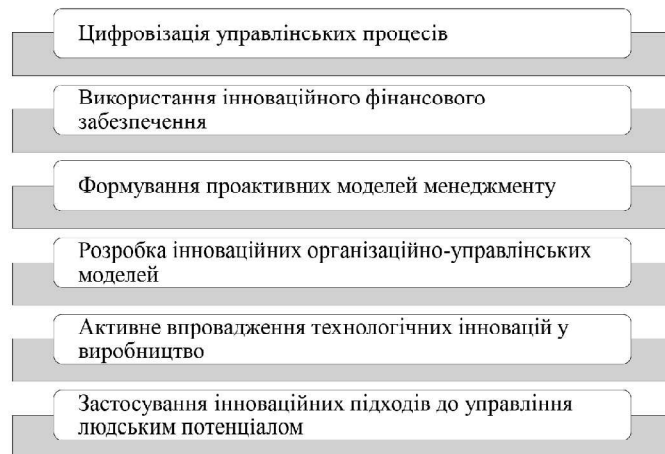

Рис. 3. Інноваційні підходи до антикризового менеджменту сільськогосподарських підприємств

Джерело: сформовано на основі [8].

ковість операцій, підвищити ефективність виробництва та створити підґрунтя для довгострокового розвитку навіть у кризових умовах [7].

Інноваційні підходи до антикризового менеджменту сільськогосподарських підприємств формуються під впливом потреби підвищити стійкість агробізнесу до зовнішніх і внутрішніх викликів, а також забезпечити розвиток у умовах нестабільності (рис. 3).

Одним із ключових інструментів сучасного управління виступає цифровізація управлінських процесів, яка дозволяє аграрним підприємствам оперативно відстежувати зміни у виробництві, ринковій кон'юктурі та логістичних потоках. Завдяки впровадженню цифрових платформ, систем точного землеробства, GPS-моніторингу техніки та аналітичних модулів на основі великих даних підприємства отримують здатність швидше реагувати на ризики, прогнозувати можливі кризові ситуації та ухвалювати рішення на основі реальних даних, що зменшує ймовірність фінансових втрат і простоїв.

Важливого значення набуває також інноваційне фінансове забезпечення, яке охоплює такі механізми, як аграрні розписки, форвардні контракти, цифрові інструменти фінансування та страхування врожаю. Цей підхід дозволяє диверсифікувати джерела капіталу та підвищити фінансову гнучкість підприємства, що є критично важливим в умовах дефіциту ліквідності та високої вартості кредитних ресурсів. Завдяки новітнім фінансовим механізмам аграрії можуть забезпечувати безперервність виробничого циклу навіть у періоди економічної турбулентності [8].

Управління в сучасних умовах передбачає також застосування проактивних моделей менеджменту, орієнтованих на попередження ризиків, а не лише реагування на них. Викорис-

тання аналітичних систем прогнозування врожаїв, кліматичних ризиків і тенденцій ринків дає змогу не просто виявляти загрози, а й формувати стратегії їх випереджального пом'якшення. У контексті аграрного виробництва це означає оптимізацію строків і технологій посіву, диверсифікацію культур, планування збуту та формування резервних ресурсів. Проактивність сприяє мінімізації впливу кризових ситуацій і забезпечує більшу стабільність діяльності підприємства.

Не менш актуальним стає впровадження інноваційних організаційно-управлінських моделей, зокрема гнучких систем управління (agile-підходів), що дозволяють швидко перебудовувати виробничі та логістичні процеси відповідно до умов ринку. Гнучкі підходи підсилюють адаптивність підприємства, дають змогу швидше ухвалювати управлінські рішення, мінімізувати затримки та підвищувати ефективність взаємодії між підрозділами.

Сучасні виклики сприяють активізації використання технологічних інновацій у виробництві, що охоплюють автоматизовані системи обліку, роботизацію окремих процесів, застосування дронів для моніторингу посівів і контролю витрат ресурсів, а також використання інтелектуальних датчиків для управління ґрунтовою вологістю та живленням рослин. Такі технології зменшують втрати, сприяють економії ресурсів і забезпечують стабільність виробництва в умовах нестачі робочої сили чи несприятливих погодних змін.

Усі ці напрями доповнюються інноваційними підходами до управління людським потенціалом, що передбачають розвиток цифрових компетенцій працівників, застосування дистанційного контролю виробничих процесів та ство-

Таблиця 1. Ефективність впровадження інноваційних підходів у систему антикризового менеджменту сільськогосподарського підприємства

Інноваційні підходи	Економічний ефект від впровадження
Цифровізація управлінських процесів	Зменшення операційних витрат, підвищення точності планування, оптимізація використання ресурсів, скорочення втрат і простоїв, підвищення продуктивності
Інноваційне фінансове забезпечення	Розширення доступу до фінансових ресурсів, зниження вартості залученого капіталу, стабілізація грошових потоків, мінімізація ризику неплатоспроможності
Проактивні моделі менеджменту	Зменшення ризикових втрат, підвищення стабільності виробництва, можливість коригувати стратегію заздалегідь, уникнення кризових ситуацій або зменшення їх масштабів
Інноваційні організаційно-управлінські моделі (гнучкі системи управління)	Прискорення прийняття рішень, зниження внутрішніх витрат, підвищення ефективності виробничої та логістичної діяльності, підвищення адаптивності підприємства
Технологічні інновації у виробництві	Підвищення урожайності, зменшення витрат на ресурси (паливо, добрива, ЗЗР), зниження людського фактора, підвищення точності операцій, зростання загальної ефективності виробництва
Інноваційні підходи до управління людським потенціалом	Зростання продуктивності праці, підвищення якості виконання робіт, зменшення організаційних ризиків, формування інноваційної культури, підвищення ефективності управління персоналом

Джерело: сформовано на основі [10].

рення мотиваційних систем, які заохочують персонал до участі в інноваційній діяльності. Підвищення кваліфікації кадрів і зміцнення управлінської культури підсилюють здатність підприємства адаптуватися до криз [9].

Впровадження інноваційних підходів у систему антикризового менеджменту позитивно впливає на ефективність антикризового управління сільськогосподарським підприємством, оскільки посилює його здатність протистояти економічним, виробничим та ринковим ризикам (табл. 1).

Застосування цифровізації управлінських процесів дає змогу значно підвищити точність планування, покращити контроль ресурсів і оперативність реагування на зміни зовнішнього середовища. Використання цифрових платформ, систем моніторингу техніки, дронів та аналітичних рішень на основі великих даних сприяє зменшенню операційних витрат, скороченню простоїв, зниженню втрат та зростанню продуктивності виробництва. У результаті підприємство отримує змогу точніше прогнозувати критичні ситуації та запобігати їх негативним наслідкам.

Ефективність інноваційного фінансового забезпечення проявляється у розширенні доступу до фінансових ресурсів і здешевленні вартості капіталу, що особливо актуально в умовах нестійкої економічної кон'юнктури. Використання аграрних розписок, форвардних контрактів, цифрових страхових інструментів та інших нестандартних фінансових рішень допомагає стабілізувати грошові потоки підприєм-

ства, зменшити ризики неплатоспроможності та забезпечити сталість виробничого циклу. Такий підхід дозволяє аграріям уникнути браку оборотного капіталу та підтримувати виробництво навіть у кризових умовах [11].

Проактивні моделі менеджменту підсилюють економічну стійкість підприємства завдяки здатності завчасно виявляти загрози й розробляти механізми їхнього пом'якшення. На практиці це означає зниження ризикових втрат, підвищення передбачуваності виробництва та здатність коригувати управлінську стратегію до моменту настання кризової ситуації. Підприємство отримує можливість оптимізувати структуру посівів, адаптувати технології до погодних умов, формувати резерви ресурсів і диверсифікувати напрями діяльності, що суттєво зменшує негативні наслідки економічної нестабільності.

Запровадження інноваційних організаційно-управлінських моделей, включаючи гнучкі системи управління, забезпечує підвищення швидкості та якості ухвалення рішень. Завдяки цьому підприємство легше адаптується до ринкових коливань, швидше реагує на зміни в попиті, оптимізує логістичні процеси та знижує внутрішні витрати. Підвищення оперативності управління сприяє також зменшенню фінансових втрат і підвищенню ефективності загальноорганізаційної діяльності.

Технологічні інновації у виробництві, такі як автоматизовані системи обліку, роботизація технологічних операцій, застосування дронів і датчиків контролю, забезпечують зростання

врожайності, зниження собівартості та раціональне використання ресурсів. Завдяки точності виконання польових робіт, зменшенню впливу людського фактору та оптимізації витрат на паливо, добрива й засоби захисту рослин підприємство досягає істотного підвищення ефективності виробництва та зміцнює свою конкурентоспроможність.

Впровадження інноваційних підходів до управління людським потенціалом також має значний економічний ефект. Розвиток цифрових і управлінських компетенцій персоналу, застосування мотиваційних механізмів та залучення працівників до інноваційних процесів підвищують продуктивність праці, покращують якість виконання робіт і формують інноваційну корпоративну культуру. У результаті знижуються організаційні ризики, посилюється внутрішня стабільність підприємства та зростає здатність колективу ефективно діяти в умовах кризи.

Таким чином, інноваційні підходи до антикризового менеджменту в аграрному секторі базуються на поєднанні цифрових, фінансових, організаційних та технологічних рішень, що забезпечують не лише виживання підприємств у нестабільних умовах, а й створюють передумови для їх сталого стратегічного розвитку. У сукупності впровадження інноваційних підходів забезпечують цілісний та економічно результативний механізм антикризового менеджменту, що дозволяє аграрним підприємствам не лише протистояти викликам економічної нестабільності, а й формувати стратегічні переваги, необхідні для довгострокового розвитку.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що інноваційні підходи до антикризового управління у сільськогосподарських підприємствах є ключовим чинником забезпечення їхньої стійкості та конкурентоспроможності в умовах економічної нестабільності. Використання сучасних цифрових технологій, впровадження інноваційних фінансових інструментів та формування гнучких організаційних моделей дозволяє аграрним підприємствам своєчасно реагувати на кризові явища, мінімізувати ризики та знаходити нові можливості для розвитку. Важливим є також соціальний аспект антикризового управління, що передбачає формування корпоративної культури, орієнтованої на інновації, розвиток лідерських компетенцій та підвищення рівня довіри з боку працівників і місцевих громад.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у поглибленому аналізі ефективності конкретних інноваційних інструментів та їхньої адаптації до специфіки аграрного сектору. Доцільним є дослідження можливостей інтеграції штучного інтелекту та систем прогнозової аналітики у процеси управління ризиками, а також оцінка впливу цифрових платформ на оптимізацію виробничих і логістичних процесів. Окремої уваги потребує вивчення механізмів міжнародної кооперації та кластеризації аграрних підприємств, що може сприяти їхній інтеграції у глобальні економічні системи. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку практичних рекомендацій для керівників підприємств щодо впровадження інноваційних стратегій антикризового управління, що забезпечить не лише подолання кризових явищ, але й створить умови для сталого розвитку аграрного бізнесу в довгостроковій перспективі.

Література:

1. Головач К. С., Головач О. П., Трофімчук О. А. Антикризові заходи та механізм їх реалізації в сільськогосподарських підприємствах. Агросвіт. 2020. № 21. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.21.53
2. Запша Г. М., Лівінський А. І., Телічко Н. О. Механізм антикризового управління фінансовою діяльністю аграрних підприємств в умовах інституційних трансформацій. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17850457>
3. Нехай В., Трусова Н., Кукіна Н., Беззубко Б. Антикризове управління як детермінанта розвитку організаційно-економічного потенціалу підприємств сфери агробізнесу на основі використання технологій блокчейн. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки". 2025. № 3 (117). DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-3-28>
4. Власенко В. А. Принциповий підхід до формування антикризової програми розвитку підприємства в умовах інтеграційних процесів. Проблеми системного підходу в економіці: збір. наук. праць. Київ: Національний авіаційний університет. 2019. № 4 (72). DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.142-155>
5. Курс валют на 31 грудня 2024. Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/2024-12-31/>
6. Халатур С. М., Павлова Г. Є., Качула С. В., Сітало А. О. Антикризове управління малим

бізнесом як запорука забезпечення фінансової стратегії та ефективності агровиробництва. *Агросвіт*. 2022. № 2. DOI: 10.32702/2306&6792.-2022.2.10

7. Nekhai V., Kolokolchikova I., Rozumenko S., Nikitina T. Anti-crisis Management of Socio-economic Systems Development in the Global Competitive Environment. Review of Economics and Finance. 2022. Vol. 20. DOI: <https://doi.org/10.55365/1923.x2022.20.43>

8. Нечаєва І. А., Шитікова Л. В. Інновації як інструмент антикризового управління підприємством. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. № 4 (83). DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.-2022.4.13>.

9. Khalatur S., Kachula S., Oleksiuk V., Kravchenko M., Klymenko S. Anti-crisis management as a basis for the formation of a financial mechanism for the sustainable development of agricultural business. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 5 (52). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4169>

10. Верзун А. А., Войнич Л. Йо. Антикризове управління в системі менеджменту сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-88>.

11. Khalatur, S., Hrabchuk, O., Vodolazska, O., Babenko-Levada, V., Pavlenko, O. (2024). Financing the development of agricultural production in European countries: comparative analysis and experience for Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (55), 199—212. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4347>

References:

1. Holovach, K.S., Holovach, O.P. and Trofimchuk, O.L. (2020), "Anti-crisis measures and the mechanism for their implementation in agricultural enterprises", *Ahrosvit*, vol. 21, pp. 53—60. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.-21.53>.

2. Zapsha, H.M., Livinskyi, A.I. and Telichko, N.O. (2025), "Mechanism of anti-crisis management of financial activities of agricultural enterprises in conditions of institutional transformations", *Aktualni pytannya ekonomichnykh nauk*, vol. 18. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17850457>.

3. Nekhai, V., Trusova, N., Kukina, N. and Bezubko, B. (2025), "Anti-crisis management as a determinant of the development of organizational and economic potential of agribusiness enterprises

based on the use of blockchain technologies", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya "Ekonomichni nauky"*, vol. 3 (117), pp. 200—206. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-3-28>.

4. Vlasenko, V.A. (2019), "A principled approach to the formation of an anti-crisis program for enterprise development in the context of integration processes", *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi: zbir. nauk. prats*, vol. 4(72), pp. 142—155. <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.142-155>.

5. Minfin (2024), "Exchange rates as of December 31", available at: <https://minfin.com.ua/ua/currency/2024-12-31/> (Accessed 9 December 2024).

6. Khalatur, S.M., Pavlova, H.Ye., Kachula, S.V. and Sitalo, L.O. (2022), "Anti-crisis management of small businesses as a guarantee of financial strategy and efficiency of agricultural production", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 10—18. 10.32702/2306&6792.2022.2.10.

7. Nekhai, V., Kolokolchikova, I., Rozumenko, S. and Nikitina, T. (2022), "Anti-crisis Management of Socio-economic Systems Development in the Global Competitive Environment", *Review of Economics and Finance*, Vol. 20, pp. 43—58. available at: <https://doi.org/10.55365/1923.x-2022.20.43>

8. Nechaeva, I.A. and Shitikova, L.V. (2022), "Innovation as a tool for anti-crisis management of an enterprise", *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*, vol. 4 (83), pp. 13—21. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.13>.

9. Khalatur, S., Kachula, S., Oleksiuk, V., Kravchenko, M. and Klymenko, S. (2023), "Anti-crisis management as a basis for the formation of a financial mechanism for the sustainable development of agricultural business", *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, Vol. 5 (52), pp. 4169—4182. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4169>.

10. Verzun, A.A. and Voynych, L.Yo. (2025), "Anti-crisis management in the management system of agricultural enterprises", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 75, pp. 88—102. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-88>.

11. Khalatur, S., Hrabchuk, O., Vodolazska, O., Babenko-Levada, V. and Pavlenko, O. (2024), "Financing the development of agricultural production in European countries: comparative analysis and experience for Ukraine", *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 2 (55), pp. 199—212. available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4347>.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2025 р.